

Valsts izglītības
satura centrs

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA
Eiropas Sociālais
fonds

I E G U L D Ī J U M S T A V Ā N Ā K O T N Ē

Nr. 8.5.2.0/16/I/001

«Nozaru kvalifikācijas sistēmas pilnveide profesionālās izglītības attīstībai un kvalitātes nodrošināšanai»

Profesionālās kvalifikācijas eksāmena satura TITULLAPA

Nozares/sekto- ra nosaukums	Veselības nozare
Profesionālā kvalifikācija	"Zobārsta asistents"
Latvijas kvalifikāciju ietvarstruktūras līmenis	3. LKI līmenis

Pasūtītājs:

Valsts izglītības satura
centrs

Metodiskais atbalsts:

Projekts "Nozaru kvalifikācijas sistēmas pilnveide
profesionālās izglītības attīstībai un kvalitātes nodrošināšanai"
Ruta Ančupāne

Izpildītājs:

Rīgas Stradiņa Universitātes
Sarkanā krusta medicīnas
koledža

Darba grupas vadītājs:

Zane Tauriņa

Darba grupa:

Antra Kupriša, Guntis Žīgurs, Laine Seikstule, Dzintra Puriņa,
Ilze Gaile, Vita Jevdokimova, Ilze Sauškina

Vērtētāji:

Latvijas Darba devēju konfederācija
Nozares eksperts: Andis Paeglītis

Latvijas Brīvo arodbiedrību savienība
Nozares eksperts: Elita Brūvele

Profesionālās kvalifikācijas eksāmena PROGRAMMA
Veselības nozare, profesionālā kvalifikācija "Zobārsta asistents",
4. LKI līmenis

Mērķis	Pārbaudīt un novērtēt eksaminējamā profesionālās kompetences atbilstoši profesijas standarta prasībām vai profesionālās kvalifikācijas prasībām.	
Darba uzbūve	Uzdevumu skaits	5
	Uzdevumu veidi	Darbs ar profesionālo dokumentāciju, praktiskais darbs, profesionālā komunikācija, rakstiskas atbildes uz jautājumiem.
	Uzdevumu izpildes kopējais laiks minūtēs	80 min.
Uzdevumu apraksts	<p>1. Sagatavot zobārstniecības kabinetu darba uzsākšanai (pacientu pieņemšanai). (izpildes laiks 10 min.)</p> <p>2. Iepazīties ar doto situāciju un sagatavoties konkrētai manipulācijai. 2.1 .Noformēt atbilstošu pacienta dokumentāciju. 2.2. Sagatavot nepieciešamo aprīkojumu un instrumentus terapeitiskai, endodontiskai, periodontoloģiskai, ortodontiskai vai ķirurģiskai manipulācijai. (izpildes laiks 20 min.)</p> <p>3. Asistēt zobārstam konkrētas zobārstniecības terapeitiskās, endodontiskās, periodontoloģiskās, ortodontiskās vai ķirurģiskās manipulācijas laikā. (izpildes laiks 15 min.)</p> <p>4. Izglītēt pacientu pēc konkrētās manipulācijas. (izpildes laiks 15 min.)</p> <p>5. Apstrādāt instrumentus un materiālu pirms sterilizācijas. (izpildes laiks 10 min.)</p> <p>6. Atbildēt rakstiski uz jautājumu par nepieciešamo aprīkojumu konkrētas terapeitiskas, ķirurģiskas, endodontiskas, periodontoloģiskas vai ortodontiskas manipulācijas veikšanai. (izpildes laiks 10 min.)</p> <p>Uzdevumi izpildāmi eksāmena laikā.</p>	
Norises vieta un nepieciešamie materiālie līdzekļi	<p>Eksaminējamam eksāmena izpildei nepieciešams:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tehniski aprīkots zobārstniecības kabinets; • dažādām zobārstniecības manipulācijām nepieciešamie zobārstniecības instrumentu komplekti; • instrumentu un aprīkojuma pirms sterilizācijas un sterilizācijas veikšanas aprīkojums. 	
Vērtēšanas kārtība	Uzdevumu izpildi vērtē eksaminācijas komisija. Vērtēta tiek katra uzdevuma izpilde. Maksimāli iegūstamais punktu skaits ir 100, kas atbilst 100%. Eksāmens ir nokārtots, ja uzdevumu izpildes apjoms	

		nav zemāks par 60%. Eksāmena vērtējums tiek izteikts ballēs atbilstoši vērtēšanas skalai:								
Iegūto punktu skaits	1–14	15–29	30–44	45–59	60–67	68–75	76–83	84–91	92–96	97–100
Uzdevumu izpildes apjoms (%)	1–14	15–29	30–44	45–59	60–67	68–75	76–83	84–91	92–96	97–100
Vērtējums ballēs	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

**Profesionālās kvalifikācijas eksāmena uzdevumu izpildei nepieciešamo
MATERIĀLO LĪDZEKĻU PAPLAŠINĀTS SARAKSTS
Veselības nozare, profesionālā kvalifikācija "Zobārsta asistents",
4. LKI līmenis**

<p align="center">Tehnoloģiskās iekārtas, aprīkojums un darba instrumenti</p>	<p>Eksāmena norisei nepieciešams:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zobārstniecības iekārta, • instrumentu komplekti endodontisku manipulāciju veikšanai, • instrumentu komplekts protezēšanai, • instrumentu komplekts ķirurģiskām manipulācijām, • izglītojamā krēsls ar galdu, • multimediju iekārta (dators, projektor, ekrāns), • zobārstniecības mulāžas, • stomatoloģisko iekārtu darba gali: turbīna, • stomatoloģisko iekārtu darba gali: mikromotors, • stomatoloģisko iekārtu darba gali: taisnais gals, • dezinfekcijas vanniņas instrumentiem un urbuļiem, • polimerizācijas lampa, • amalgamas maisītājs, • elpceļu atsūcējs, • konteineri asu priekšmetu uzglabāšanai, • konteineri amalgāmas atlikumu uzglabāšanai, • konteineri bīstamo atkritumu uzglabāšanai.
<p align="center">Materiāli, palīgmateriāli u.tml.</p>	<p>Eksāmena norisei nepieciešams:</p> <ul style="list-style-type: none"> • vienreizlietojamie medicīniskie cimdi, • vienreizlietojamās cepures, • sejas maskas, • sejas maskas ar aizsargekrānu, • aizsargbrilles, • amalgāma, • sudraba jonomēra cements, • kompozīta materiāls, • zobu vasks, • dezinfekcijas līdzekļi darba galu dezinfekcijai un kopšanai, • dezinfekcijas līdzekļi mutes dobuma dezinfekcijai, • vienreizlietojamais pacienta komplekts manipulācijas veikšanai (vienreiz lietojamās glāzes, paladziņš, salvete), • zobārstniecības kabineta dokumentu pakete, • zobārstniecības pacientu ambulatorās kartes.

**Profesionālās kvalifikācijas eksāmena
UZDEVUMU KOMPLEKTS
Veselības nozare, profesionālā kvalifikācija "Zobārsta asistents",
4. LKI līmenis**

1. uzdevums. Sagatavot zobārstniecības kabinetu darba uzsākšanai pacientu pieņemšanai.
(izpildes laiks 10 min.)

2. uzdevums. Iepazīties ar situāciju un sagatavoties manipulācijai.
(izpildes laiks 20 min.)

Situācija

Zobārstniecības praksē ierodas grūtniece, viņai ir sūdzības par akūtām sāpēm un kariozu bojājumu augšžokļa kreisās puses pirmajā premolārā.

2.1. Noformēt atbilstošu pacienta dokumentāciju.

2.2. Sagatavot nepieciešamo aprīkojumu un instrumentus terapeitiskai, endodontiskai, periodontoloģiskai, ortodontiskai vai ķirurģiskai manipulācijai.

3. uzdevums. Asistēt zobārstam endodontiskas manipulācijas laikā.
(izpildes laiks 15 min.)

4. uzdevums. Sniegt instrukcijas pacientei par darbībām pēc veiktās manipulācijas un informēt par mutes dobuma saslimšanām un to profilaksi.
(izpildes laiks 15 min.)

5. uzdevums. Apstrādāt instrumentus un materiālu pirms sterilizācijas.
(izpildes laiks 10 min.)

6. uzdevums. Rakstiski atbildēt uz jautājumiem.
(izpildes laiks 10 min.)

6.1. Kāds aprīkojums sagatavojams, ja minētā situācijā nepieciešama ķirurģiska iejaukšanās?

6.2. Kāda ir galvenā, atšķirība gatavojoties ķirurģiskai manipulācijai un terapeitiskai manipulācijai?

**Profesionālās kvalifikācijas eksāmena uzdevumu izpildes
VĒRTĒŠANAS KRITĒRIJI**
**Veselības nozare, profesionālā kvalifikācija "Zobārsta asistents",
4. LKI līmenis**

Vērtēšanas kritēriji

Uzdevums	Veicamās darbības	Maksimāli iegūstamais punktu skaits
1. Sagatavot zobārstniecības kabinetu darba uzsākšanai (pacientu pieņemšanai). <i>(maksimāli iegūstamais punktu skaits 18)</i>	1.1. Darba vides sagatavošana	6
	1.2. Sagatavošanās darbam	12
2. Iepazīties ar situāciju un sagatavoties manipulācijai. <i>(maksimāli iegūstamais punktu skaits 20)</i>	2.1. Pacienta dokumentācijas noformēšana	4
	2.2. Nepieciešamā aprīkojuma sagatavošana	16
3. Asistēt zobārstam endodontiskas manipulācijas laikā. <i>(maksimāli iegūstamais punktu skaits 33)</i>	3.1. Darbību secību nosaukšana asistēšanas laikā	22
	3.2. Asistēšana zobārstam	11
4. Sniegt instrukcijas pacientei par darbībām pēc veiktās manipulācijas un informēt par mutes dobuma saslimšanām un to profilaksi. <i>(maksimāli iegūstamais punktu skaits 9)</i>	4.1. Instrukciju sniegšana pacientei pēc manipulācijas	5
	4.2. Pacientes informēšana par mutes dobuma saslimšanām un to profilaksi	4
5. Apstrādāt instrumentus un materiālu pirms sterilizācijas. <i>(maksimāli iegūstamais punktu skaits 14)</i>	5.1. Izlietoto instrumentu apstrāde pirms sterilizācijas	10
	5.2. Izlietotā materiāla apstrāde pirms sterilizācijas	4
6. Rakstiski atbildēt uz jautājumiem par nepieciešamo aprīkojumu konkrētas ķirurģiskas, endodontiskas, periodontoloģiskas vai ortodontiskas manipulācijas veikšanai <i>(maksimāli iegūstamais punktu skaits 6)</i>	6.1. Atbildēšana uz jautājumiem	6
Kopējais maksimāli iegūstamais punktu skaits		100

Paplašināts vērtēšanas kritēriju apraksts

1. uzdevums. Sagatavot zobārstniecības kabinetu darba uzsākšanai (pacientu pieņemšanai). (maksimāli iegūstamais punktu skaits 18)

Veicamā darbība	Vērtēšanas kritēriji	Piešķiramie punkti
1.1. Darba vides sagatavošana. (maksimāli iegūstamais punktu skaits 6)	Uzsākot darbu, veic roku higiēnisko mazgāšanu ar antibakteriālām ziepēm 40 – 60 sek.	1
	Uzvelk cimdus	1
	Paņem dezinfekcijas līdzekļa koncentrātu, nolasa nosaukumu	1
	Sagatavotā dezinfekcijas līdzekļa traukā pārbauda un nolasa sagatavoto dezinfekcijas līdzekļa koncentrāciju	1
	Pārbauda un nolasa sagatavotā dezinfekcijas līdzekļa derīguma termiņu	1
	Ar dezinfekcijas līdzekli notīra virsmas	1
1.2. Sagatavošanās darbam. (maksimāli iegūstamais punktu skaits 12)	Pārbauda zobārstniecības aparatūras darbu:	
	• ieslēdz atsūcēju	1
	• ieslēdz gaismas	1
	• ieslēdz mikromotora darba galu un izpūš no darba galiem eļļu	1
	• ieslēdz ūdens skalošanas slēdzi	1
	Sagatavo personālam:	
	• acu aizsargi/vairogi vai brilles	1
	• sejas maska	1
	• priekšauts	1
	• cimdi	1
	Sagatavo pacientam sejas aizsargu	1
	Sagatavo pacientam nepieciešamo vienreiz lietojamo aprīkojumu:	
	• zobārstniecības krēsla vienreiz lietojamo palagu	1
• salvetes	1	
• mutes skalojamo glāzi	1	

2. uzdevums. Iepazīties ar konkrēto situāciju un sagatavoties manipulācijai (uzdevuma pildīšanai pielikumā pievienota Zobārstniecības pacienta ambulatorā karte). (maksimāli iegūstamais punktu skaits 20)

Veicamā darbība	Vērtēšanas kritēriji	Piešķiramie punkti
2.1. Pacienta dokumentācijas noformēšana. (maksimāli iegūstamais punktu skaits 4)	Aizpilda zobārstniecības ambulatorās kartes:	
	• pases daļu	1
	• medicīniskās informācijas daļu	1
	• pēc ārsta diktāta pieraksta zobu formulu	2
2.2. Nepieciešamā aprīkojuma sagatavošana. (maksimāli iegūstamais punktu skaits 16)	Sagatavo trijotni – nepieciešamos instrumentus mutes dobuma apskatei:	
	• spogulis	1
	• zonde	1
	• pincete	1
	Sagatavo instrumentus manipulācijas veikšanai, endodontijas 1. seansam:	
	Mutes dobuma apskatei – zonde un spogulis	1
	Anestēzijai – virsmas anestēzija, aplikators injekcijas virsmas anestēzija	1
Zoba virsmas tīrīšanai – abrazīva pasta, pulējamie gumijas kausiņi vai birstītes, spogulis	1	

	Zoba izolācijai – koferdama komplekts, zobu diegs	1
	Kariozā dobuma atvēršanai – darba gali, urbuļi, vakuumatsūcēji, spogulis	1
	Zoba sakņu kanālu atvēršanai – zonde, spogulis	1
	Sakņu kanālu mehāniskai apstrādei – failes (K,H), proteiperi, rotējošās failes, leņķa gals vai endo motors	1
	Sakņu kanālu ķīmiskai apstrādei – šļirce, endodontiskā adata, vakuuma atsūcējs, spogulis, kanāla skalošanas līdzekļi NaClO ₂ ,5% vai CHX 0,2%	1
	Darba garuma noteikšanai – failes, endodontijas lineāls un rtg vai apex lokators, spogulis	1
	Sakņu kanālu susināšanai – papīra turundas, pincete, spogulis	1
	Medikamentu ievietošanai – Ca preparāti, lentulo, leņķa gals, papīra blociņš, maisāmā lāpstiņa, spogulis	1
	Kavitātes pagaidu plombēšanai – vates bumbiņa, pagaidu plombējamais materiāls, plombējamā lāpstiņa, spogulis	1
	Sakodiena pārbaude un korekcijai, kontaktpunktu pārbaudei – plombējamā lāpstiņa, spogulis, zobu diegs	1

3. uzdevums. Asistēt zobārstam endodontiskas manipulācijas laikā. (maksimāli iegūstamais punktu skaits 33)

Veicamā darbība	Vērtēšanas kritēriji	Piešķiramie punkti
3.1. Darbību secību nosaukšana asistēšanas laikā. (maksimāli iegūstamais punktu skaits 22)	Nosauc manipulācijas veikšanai nepieciešamo darbību secību:	
	Sagatavo darba vietu	1
	Pacienta ieviešana un iesēdināšana krēslā	1
	Personāla sagatavošanās darbam	1
	Mutes dobuma apskate, diagnostika	1
	Anestēzija	1
	Zobu virsmas notīrīšana	1
	Zoba skalošana	1
	Zoba izolācija	1
	Kariozā dobuma atvēršana	1
	Kavitātes mazgāšana	1
	Kariozo masu izņemšana	1
	Kavitātes susināšana	1
	Pulpas kameras atvēršana	1
	Zoba sakņu kanāla lokalizācijas noteikšana	1
	Sakņu kanāla koronālās daļas paplašināšana	1
	Sakņu kanāla mehāniska un ķīmiska apstrāde	1
	Darba garuma noteikšana	1
	Sakņu kanāla susināšana	1
	Medikamentu ievietošana	1
Kavitātes pagaidu plombēšana	1	
Zoba izolācijas materiāla noņemšana	1	
Sakodiena pārbaude un korekcija, kontaktpunktu pārbaude	1	
3.2. Asistēšana zobārstam. (maksimāli iegūstamais punktu skaits 11)	Ieņem pozīciju pacienta pusē manipulāciju veikšanai attiecīgajā mutes dobuma rajonā	2
	Atbilstoši manipulācijai izvēlas un pareizi pielieto zoba izolācijas materiālus koferdama komplektu:	
	• gumija	1
	• rāmis	1
	• caurumotājs	1
• klemmes	1	

	<ul style="list-style-type: none"> • klemju maigles 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • zobu diegs 	1
	Nodrošina nepieciešamo instrumentu un materiālu secīgu pasniegšanu, lai tas ērti un viegli ļautu zobārstam strādāt, netraucējot darbu, ievēro instrumentu padošanas zonu, instrumentu ergonomisko satveršanu un padošanu, atbilstoši četrciņģa darba principiem (piemēram, trijotni pasniedz jau iepriekš sagatavotā šālē ar rokturiem pret ārstu).	3

4. uzdevums. Sniegt instrukcijas pacientei par darbībām pēc veiktās manipulācijas un informēt par mutes dobuma saslimšanām un to profilaksi. (maksimāli iegūstamais punktu skaits 9)

Veicamā darbība	Vērtēšanas kritēriji	Piešķiramie punkti
4.1. Instrukciju sniegšana pacientei pēc manipulācijas. (maksimāli iegūstamais punktu skaits 5)	Sniedz ieteikumus un instrukcijas par ēšanas u.c. ierobežojumiem vai citām nevēlamām darbībām pēc konkrētās manipulācijas:	
	<ul style="list-style-type: none"> • stundu pēc manipulācijas neēst 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • izvairīties no ēdiena, dzēriena ļoti augstas vai zemas temperatūras 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • nākamo apmeklējumu plānot 14 dienu laikā 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • iespējamās sāpes, kam pakāpeniski jāsamazinās, var lietot pretsāpju medikamentu 	1
4.2. Pacientes informēšana par mutes dobuma saslimšanām un to profilaksi. (maksimāli iegūstamais punktu skaits 4)	Sniedz pamatinformāciju par konkrētās saslimšanas iemesliem un tās profilaksi:	
	<ul style="list-style-type: none"> • pamatā iemesls ir neārstēts karies, kas skāris zoba mīksto audus – pulpu 	2
	<ul style="list-style-type: none"> • kariesa profilakse ir higiēna, ogļhidrātu patēriņa ierobežošana, regulārs zobārsta un zobu higiēnista apmeklējums 	2

5. uzdevums. Apstrādāt instrumentus un materiālu pirms sterilizācijas. (maksimāli iegūstamais punktu skaits 14)

Veicamā darbība	Vērtēšanas kritēriji	Piešķiramie punkti
5.1. Izlietoto instrumentu apstrāde pirms sterilizācijas. (maksimāli iegūstamais punktu skaits 10)	Nosauc instrumentu apstrādes cikla secību:	
	<ul style="list-style-type: none"> • tīrīšana/ mazgāšana 	2
	<ul style="list-style-type: none"> • dezinfekcija 	2
	<ul style="list-style-type: none"> • sterilizācija 	2
	Veic dezinfekciju un:	
	<ul style="list-style-type: none"> • nodrošina atbilstošu dezinfekcijas līdzekļa koncentrāciju 	2
	<ul style="list-style-type: none"> • ievēro ekspozīcijas (iedarbības) laiku 	2
5.2. Izlietotā materiāla apstrāde pirms sterilizācijas. (maksimāli iegūstamais punktu skaits 4)	Veic atbilstošu izlietoto materiālu šķirošanu:	
	<ul style="list-style-type: none"> • bīstamos atkritumus šķiro, ievietojot tos speciālos konteineros 	2
	<ul style="list-style-type: none"> • asos priekšmetus ievieto tiem paredzētos konteineros 	2

6. uzdevums. Atbildēt rakstiski uz jautājumiem par nepieciešamo aprīkojumu konkrētas ķirurģiskas, endodontiskas, periodontoloģiskas vai ortodontiskas manipulācijas veikšanai. (maksimāli iegūstamais punktu skaits 6)

Jautājums	Atbilde	Piešķirami punkti
Kāds aprīkojums sagatavojams, ja minētā situācijā nepieciešama ķirurģiska iejaukšanās?	Sagatavo:	
	• cēlāju augšzoklim	1
	• premolāru maigles augšzoklim	1
	• alveolārā karote	1
	• sterilais materiāls	1
Kāda ir galvenā, atšķirība gatavojoties ķirurģiskai manipulācijai un terapeitiskai manipulācijai?	• medikaments alveolīta un iekaisuma profilaksei	1
	Galvenā atšķirība ir aseptikā	1

Uzziņu avoti

Cohen, S., Burns, R.C. Pathways of the pulp. 9th edition, 2006.

Doni, L. Bird, Debbie S. Robinson Modern Dental Assisting. Elsevier, 2011.

Fejerskov, O., Kidd, E. Dental Caries. The disease and clinical management. Blackwell Publishing, 2008.

Walton, RE, Torabinejad, M. Principles and practice of Endodontics, 4th edition, 2008.